

Hovedtrekk 2022	3
1 Innledning	4
2 Likviditet	5
2.1 Likviditetsbeholdning	5
2.2 Avkastning	6
2.3 Likviditetsmål	7
2.4 Likviditetsprognose/-rapportering	7
3 Trondheim kommunes kraftfond (TKK)	8
3.1 Avkastning, disponering av resultatet og realverdi	8
3.2 Porteføljens innhold	13
3.3 Finansreglementets investeringsrammer	16
3.4 Handelsmotparter	18
3.5 Finansiell risiko, stresstest	18
4 Gjeld	22
4.1 Låneporteføljens sammensetning	22
4.2 Rentebetingelser og rentebinding	26
4.3 Kapitalkostnader	27
4.4 Status i henhold til krav i finansreglementet	30
4.5 Utviklingen i rentemarkedet	30

Hovedtrekk 2022

- Bykassens gjennomsnittlige likviditet var på 2,4 milliarder kroner i 2022, med gjennomsnittlig rente på 2,66%. Budsjettet likviditetsvolum for 2022 var på 1 000 millioner kroner, med rente på 1,91%. Både høyere volum og rentenivå enn forutsatt ga en meravkastning på 47,1 millioner over opprinnelig budsjett.
- Avkastningen i Trondheim kommunes kraftfond (TKK) ble 45 millioner kroner, tilsvarende 0,6 prosent av samlet portefølje. Dette er 208 millioner kroner under budsjettet avkastning.
- Gjeld til investeringsformål er på 18 milliarder kroner ved utgangen av året. Årlig gjennomsnittlig rente endte på 2,33 prosent i 2022, mot 2,14 prosent i budsjettet. Renteutgiftene var på 409 millioner kroner, 19 millioner kroner høyere enn budsjettet.

1 Innledning

Finansrapporten er en samlet rapport over Trondheim kommunes likviditet, langsiktige finansielle aktiva¹ og gjeld. Rapporten viser status per 31.12.2022 opp mot budsjett og rammene i finansreglementet.

Forskrift om kommuners og fylkeskommuners finansforvaltning² gir føringer til innhold og bestemmelser i finansreglementet. Finansreglementet ble sist vedtatt av bystyret den 18.11.2021. Kommunedirektøren har i tillegg finansielle rutiner som beskriver hvordan forvaltning, kontroll og dokumentasjon skal gjennomføres for å sikre en forsvarlig, effektiv og sporbar forvaltning.

Kommunedirektøren dokumenterer og gjennomfører etterkontroller av alle finansielle avtaler inngått av finansforvaltningen. Kommunedirektøren vedtar årlige strategier for finansforvaltningens hovedområder, som tar utgangspunkt i bestemmelsene i finansreglementet. Kommunedirektøren rapporterer status i henhold til finansreglementets bestemmelser til bystyret. Det blir i tillegg utarbeidet månedlige statusrapporter til administrativ bruk. I kraftfondet avholder administrasjonen kvartalsvise møter med TKKs ekspertpanel.

Den samlede vurderingen er at forvaltningen av finansielle aktiva og passiva er gjennomført på en forsvarlig og hensiktsmessig måte, hvor risiko og kontroll blir vektlagt. Kommunedirektøren mener at forvaltningen ikke innebærer vesentlig finansiell risiko for kommunen.

Forvaltningen er gjennomført innenfor finansreglementets rammer for finansiell risiko.

Påfølgende kapitler redegjør for status på de ulike områdene under finansforvaltningen.

¹ Langsiktige finansielle aktiva er ensbetydende med Trondheim kommunes kraftfond (TKK).

² Forskrift om garantier og finans- og gjeldsforvaltning i kommuner og fylkeskommuner, fastsatt av Kommunal- og moderniseringsdepartementet 18. november 2019.

2 Likviditet

Målet med kommunens likviditetsstyring er at det til enhver tid skal være tilstrekkelige midler til å dekke løpende betalingsforpliktelser. Samtidig er det et mål å oppnå høyest mulig avkastning innenfor gjeldende risikorammer i finansreglementet.

2.1 Likviditetsbeholdning

Gjennomsnittlig samlet likviditet i 2022, det vil si summen av bykassens og kraftfondets likviditet, var rundt 2,8 milliarder - opp fra 2,1 milliarder kroner i 2021. Tilsvarende for bykassen isolert var 2,4 milliarder kroner i 2022, opp fra 1,7 milliarder kroner i 2021. Økningen skyldes i stor grad høy skatteinntang i 2022, spesielt mot slutten av året, som har ført til store avsetninger til disposisjonsfondet.

Per 31.12.2022 var samlet likviditet i bykassen 2 181 millioner kroner, se tabell 2.1.

Tabell 2.1 Fordeling av samlet likviditet per motpart 31.12.2022. Beløp i millioner kroner

Motpart	Ramme, pr motpart	Faktisk plassering
Hovedbankforbindelse	3 000	2 181
Banker forvaltningskap > 80 mrd kr	1 000	0
Sum		2 181

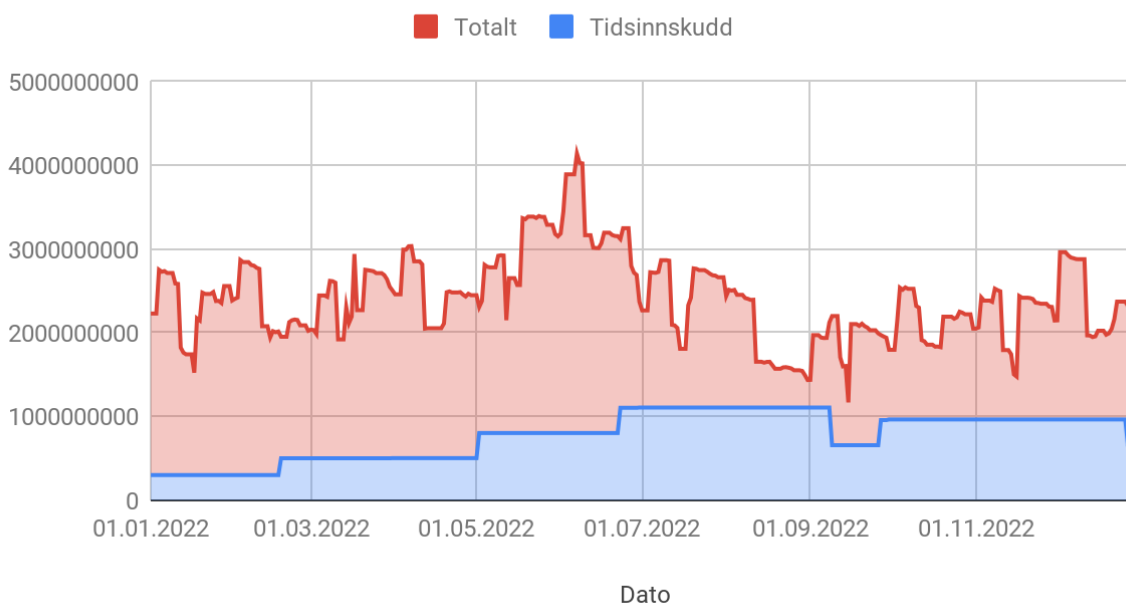
674 millioner kroner av bykassens likviditet er ved årsskiftet plassert i tidsinnskudd med 31 dagers rullerende oppsigelse i Sparebank 1 SMN. Dette til en høyere margin enn vanlige bankinnskudd. Bykassen har i hele året hatt overskuddslikviditet, og plasseringer i tidsinnskudd er gjort for å oppnå høyere avkastning. Dette er i tråd med gjeldende finansreglement og vedtatt likviditetsstrategi for 2022.

Tabell 2.2 Fordeling av tidsinnskudd per motpart 31.12.2022. Beløp i millioner kroner

Motpart	Faktisk plassering
Hovedbankforbindelse	674
Samlet tidsinnskudd	674

Figur 2.1 viser den daglige beholdningen av bykassens likviditet gjennom året. Laveste beholdning var 1 168 millioner kroner. Kommunen har i tillegg en trekkrettighet i hovedbank på 500 millioner kroner, dersom summen av bykassens og kraftfondet likviditet ikke skulle være tilstrekkelig.

Tidsinnskudd og total likviditet for bykassen i 2022

Figur 2.1 Likviditet bykassen, fordelt på tidsinnskudd og brukskonto.

Som vi kan se av figur 2.1 var det i første halvdel av 2022 en betydelig overskuddslikviditet som ikke ble plassert i tidsinnskudd. I andre halvår ble en større andel av likviditeten plassert i tidsinnskudd for å oppnå høyere avkastning.

2.2 Avkastning

Bykassens likviditet hadde en avkastning i form av renteinntekter på 72,1 millioner kroner. Dette inkluderer renteinntekter på skattetrekskonto, som er midler vi ikke disponerer selv, men får renteinntektene fra, på 8 millioner kroner. Fratrasket kostnader knyttet til bankavtalen (gebyrer) gir dette en netto avkastning på 71 millioner kroner, som vist i Tabell 2.3. Opprinnelig budsjettet avkastning var på 23,9 millioner kroner, mens revidert budsjett ble oppjustert til 48,9 millioner kroner. Merinntekten over både opprinnelig og vedtatt budsjett skyldes høyere likviditet enn budsjettet, samt uventet og kraftig renteøkning i løpet av året. Gjennomsnittlig rente på bykassens bankinnskudd i 2022 var 2,66 prosent. Kommunedirektørens oppfatning er at renten på kommunens bankinnskudd er bedre enn hva vi kan oppnå andre steder.

Tabell 2.3 Avkastning per 31.12.2022. Beløp i millioner kroner

	Beløp
Bokførte mottatte renter	72,1
Kostnader bykassen	-1,1
Samlet avkastning	71,0
Revidert budsjett	48,9
Avkastning over revidert budsjett	22,1

2.3 Likviditetsmål

Kommunedirektøren har et mål om at bykassens tilgjengelige likviditet og trekkrettighet, TKKs bankinnskudd og forventede innbetalinger skal dekke forventede utbetalinger de neste 60 dagene, uten behov for låneopptak. Kommunedirektøren vurderer at likviditetsmålet er tilfredsstillende ivaretatt i løpet av 2022.

2.4 Likviditetsprognose/-rapportering

Lønnsutbetalinger, utbetalinger i forbindelse med investeringer, skatteinnngang, frie inntekter med mer, gir store svingninger i likviditetsbeholdningen. Likviditetsprognosen skal hensynta alle disse faktorene, og bidra til å gi trygghet for at kommunen har likviditet til å dekke løpende forpliktelser. Likviditetsprognosen har også betydning for planleggingen av tidspunktet for låneopptak.

Det er rutiner for oppfølging, kontroll, månedlig intern rapportering og politisk rapportering av likviditetstyringen. Det er kommunedirektørens vurdering at kommunen har tilstrekkelig kontroll på likviditetsstyringen.

3 Trondheim kommunes kraftfond (TKK)

3.1 Avkastning, disponering av resultatet og realverdi

I 2022 hadde TKK en nominell avkastning på 44,8 millioner kroner, tilsvarende 0,6 prosent. Dette er 208,3 millioner kroner lavere enn budsjettet. Avkastningen på forvaltningskapitalen, det vil si samlet kapital fratrukket anleggsmidler³, var 21,5 millioner kroner (0,3 prosent). Faktisk og budsjettet avkastning for 2022 og avkastning i 2021 fremgår av tabell 3.1.

Den svake avkastningen kan i hovedsak tilskrives fall i aksjemarkedet, men kurstap i obligasjonsporteføljen trekker også i negativ retning.

Kurstap i obligasjoner skyldes høyere kredittmarginer i rentemarkedet generelt, såkalt spreadutgang. Det kan legges til grunn at tapene reverseres etterhvert som de ulike obligasjonene nærmer seg forfall, som uansett skjer til pari kurs. Riktignok under forutsetning av at låntager ikke misligholder lånet. Dette er uten unntak obligasjoner med høy kredittverdighet, og det er ingenting som tyder på at mislighold vil oppstå. Kommunedirektørens vurdering er derfor at dette er midlertidige kurstap.

Tabell 3.1. Avkastning fordelt på investeringer. Beløp i millioner kroner.

Avkastning pr. aktivaklasse	Avkastning 2022		Budsjett 2022		Avkastning 2021	
	Beløp	Prosent	Beløp	Prosent	Beløp	Prosent
Bankinnskudd	9,5	2,7%	6,7	1,9%	3,9	1,0%
Aksjer	-118,6	-8,1%	91,0	6,5%	314,7	26,2%
Alternative investeringer	1,6	8,4%	0,0	0,0%	8,6	78,8%
Eiendom	4,1	4,1%	5,0	5,0%	4,4	4,4%
Renter, hybrid	17,9	2,2%	20,8	2,8%	13,7	2,2%
Renter, senior flytende	37,7	1,7%	41,3	2,0%	30,3	1,3%
Renter, senior fast	69,2	3,2%	65,9	2,3%	69,5	3,4%
Avkastning forvaltningskapital	21,5	0,3%	230,8	3,3%	445,1	6,7%
TrønderEnergi, aksjeutbytte	19,1	4,3%	18,1	4,3%	19,1	3,6%
TKP ansvarlig lån	4,2	4,2%	4,2	4,2%	4,2	4,2%
Avkastning samlet kapital	44,8	0,6%	253,1	3,4%	468,4	6,4%
Budsjett	253,1				214,3	
Avvik fra budsjett	-208,3				254,1	

³ Anleggsmidler: Aksjer i TrønderEnergi og ansvarlig lån til TKP

Kommentarer til avkastningen:

- Av tapet i aksjer er 12,3 og 106,3 millioner kroner henholdsvis realiserte og urealiserte tap.
- Gevinsten i alternative investeringer er urealisert og kan tilskrives en oppskrivning av den underliggende investeringen i private equity-fondet Signord IS (tidligere Viking Venture III)
- Hybride rentepapirers avkastning er 31,5 millioner kroner i løpende renteavkastning (utbetalt og påløpt) fratrukket 13,6 millioner kroner i kurstap
- Avkastningen i senior obligasjoner med flytende rente er 57,8 millioner kroner i utbetalt og påløpt rente fratrukket 20,1 millioner kroner i kurstap
- Avkastningen i renter med fast rente er i sin helhet utbetalt og påløpt rente

Relativ avkastning

Avkastningen i TKKs portefølje målt mot og aksje- og rentereferansene fremgår av tabell 3.2.

Tabell 3.2 Relativ avkastning. Beløp i millioner kroner.

Aktivaklasse	Beholdning	Avkastn.	Indeks **	Avkastn.	Diff.
KLP Aksje Norge Indeks S	396,5	-0,1%	OSEBX	-1,0%	0,9%
Odin Norge A	69,5	-6,1%	OSEBX	-1,0%	-5,1%
Sum norske aksjer	466,0	-1,0%	OSEBX	-1,0%	0,0%
KLP AksjeGlobal Indeks VS S*	194,9	-18,1%	MSCI ACWI	-10,8%	-7,4%
KLP AksjeGlobal Indeks S	288,7	-7,5%	MSCI ACWI	-10,8%	3,3%
Nordea Stabile Aksjer Gl. *	186,9	-4,5%	MSCI ACWI	-10,8%	6,3%
Skagen Global II	101,3	-14,1%	MSCI ACWI	-10,8%	-3,3%
Storebrand Gl. MF VS *	88,9	-12,3%	MSCI ACWI	-10,8%	-1,5%
Forte Strategisk	9,5	-8,7%	MSCI ACWI	-10,8%	2,0%
Sum globale aksjer	870,2	-11,7%	MSCI ACWI	-10,8%	-0,9%
Sum alle aksjer	1 336,3	-8,1%		-7,4%	-0,8%
Bankinnskudd	377,8	2,7%	3 mnd NIBOR	2,1%	0,6%

* Valutasikret

** Indeksen "MSCI ACWI" er oppgitt i USD og er ikke valutasikret (er omregnet fra USD til NOK)

Referanseindeksen for globale aksjer er en USD-basert verdensindeks omregnet til norske kroner, det vil si at indeksen har valutarisiko.

I 2022 vil valutasikrede globale aksjefond, alt annet like, ha en svakere avkastning enn ikke valutasikrede fond, i og med at verdien på utenlandsk valuta har steget målt i norske kroner (svakere kronekurs).

Avkastningen på bankinnskudd måles mot årets gjennomsnitt i referanserenten 3 mnd NIBOR. Avkastningen på obligasjoner har ingen relevant referanseindeks i og med at den rapporterte avkastningen på disse er påvirket av kommunale regnskapsprinsipper.

Disponering av TKKs resultat

TKKs avkastning i 2022 foreslås disponert som det fremgår av tabell 3.3. Disponeringen er i henhold til bystyrets budsjettvedtak og rekkefølgebestemmelsen i TKKs vedtekter.

Tabell 3.3 Disponering av nominell avkastning og fordeling av utbytte for bruk i 2022

	Regnskap 31.12.2022	Budsjett
Nominell avkastning TKK (netto finansposter)	44,8	253,1
Driftsutgifter TKK	-3,6	-4,0
Utbytte (avsetning til disposisjonsfond i 2022) for bruk i 2023	-198,1	-198,1
- Til disposisjonsfond ordinær (til realinvesteringer i 2023)	-94,3	-94,3
- Til disposisjonsfond ekstraordinær (realinvesteringer i 2023)	-100,0	-100,0
- Til Kollektivfondet (brukes i 2023)	-1,9	-1,9
- Til Kulturfondet (brukes i 2023)	-1,9	-1,9
Avsetning til TKKs bufferfond	-156,9	51,0

I tråd med vedtak i bystyret (sak 126/18) er de faktiske avsetningene til kommunens ordinære disposisjonsfond og til de to underfondene (Kollektiv- og Kulturfondet) i 2022, de samme som budsjetterte avsetninger i 2022. Avsetningene brukes i 2023, og vil inngå i årsoppgjøret 2023 som overføring fra disposisjonsfondet til kommunens realinvesteringer, og til de to underfondene kollektivfondet og kulturfondet. All avkastning ut over avsetning til disposisjonsfondet blir liggende igjen i TKKs bufferfond. Det betyr at avsetning til TKKs bufferfond er residualen som må ta belastningen i år med svak avkastning, og som blir tilført ekstra midler i år med god avkastning.

I 2022 er TKKs resultat ikke tilstrekkelig til å dekke inn avsetning til de to underfondene og ordinær og ekstraordinær avsetningen til realinvesteringer, til sammen 198,1 millioner kroner. TKKs bufferfond må dekke inn det resterende, 156,9 millioner kroner. Det betyr at realverdien av TKK synker.

TKKs grunnkapital og bufferfond

Fra og med regnskapsåret 2018 ble summen av grunnkapital, bufferkapital og alle KPI-avsetninger siden opprettelsen i 2002 benevnt TKKs grunnkapital. TKKs grunnkapital hadde etter årsoppgjøret 2017 en verdi på 6.625,6 millioner kroner. I forbindelse med

kommunesammenslåing i 2020, og samme års gevinst på salg av fondsobligasjon utstedt av TrønderEnergi AS, fikk TKK en tilførsel på 10,3 millioner kroner. Denne tilførselen anses som en økning av TKKs grunnkapital, slik at denne i dag er 6.635,9 millioner kroner.

Tabell 3.4 viser utviklingen i TKKs nominelle verdi fra og med utgangen av 2017, inklusive de årlige bevegelsene som følger av kostnader og budsjettet utbytte til kommunen. Som det fremgår ble TKK ekstraordinært tilført 101 millioner kroner fra bykassen i 2018, og tilsvarende ble TKK belastet 100 millioner kroner ekstraordinært som delfinansiering av bykassens investeringsbudsjett i 2022.

Tabell 3.4 Utvikling i TKKs faktiske verdi fra og med 2018

TKK, nominell verdi og uttak / tilførsel		Egenkapital
UB 2017 Grunnkapital	6 625,6	
UB 2017 Bufferfond	0,0	6 625,6
2018 resultatdisponering		
Avkastning	129,0	
Kostnader og utbytte til kommunen	-63,1	
Tilført ekstraordinært, årsoppgjøret	101,0	
Rest, avsatt til bufferfond i 2018	166,9	
UB 2018 Grunnkapital	6 625,6	
UB 2018 Bufferfond	166,9	6 792,5
2019 resultatdisponering		
Avkastning	409,8	
Kostnader og utbytte til kommunen	-94,4	
Rest, avsatt til bufferfond i 2019	315,4	
UB 2019 Grunnkapital	6 625,6	
UB 2019 Bufferfond	482,3	7 107,9
2020 resultatdisponering		
Avkastning	234,9	
Kostnader og utbytte til kommunen	-121,8	
Rest, avsatt til bufferfond i 2020	113,1	
Tilført fra Klæbu i 2020, fondsobligasjon TrønderEnergi AS	1,0	
Tilført fra Klæbu i 2020, A-aksjer i TrønderEnergi AS	5,0	
Gev. salg fondsobligasjon i TrønderEnergi AS i 2020	4,3	
UB 2020 Grunnkapital	6 625,6	
UB 2020 tilført Grunnkapital	10,3	

UB 2020 Bufferfond	595,4	7 231,3
2021 resultatdisponering		
Avkastning	468,4	
Kostnader og utbytte til kommunen	-72,7	
Rest, avsatt til bufferfond i 2021	395,7	
UB 2021 Grunnkapital	6 635,9	
UB 2021 Bufferfond	991,1	7 626,9
2022 resultatdisponering		
Avkastning	44,8	
Ekstraordinært utbytte til kommunen	-100,0	
Kostnader og ordinært utbytte til kommunen	-101,7	
Rest, avsatt til bufferfond i 2022	-156,9	
UB 2022 Grunnkapital	6 635,9	
UB 2022 Bufferfond	834,2	7 470,0

Tabell 3.5 viser hvordan TKKs samlede kapital (egenkapitalen) fordeler seg på de underfondene som inngår i TKKs forvaltning. Det følger av Kultur- og Kollektivfondets vedtekter at disse skal tillegges årlig KPI (5,9 prosent i 2022), slik at realverdien opprettholdes.

Tabell 3.5 TKK sum egenkapital, fordeling på underfond

Delfond	UB 2021	KPI 2022	UB 2022
Kollektivfondet	146,7	5,9%	155,3
Kulturfondet	145,2	5,9%	153,8
TKK Kraftfondet	7 335,0		7 160,9
TKK sum egenkapital	7 626,9		7 470,0
herav TKK grunnkapital	6 635,9		6 635,9
herav TKK bufferfond	991,1		834,2

TKK, faktisk verdi og målsatt realverdi

Det er et mål å opprettholde realverdien av TKKs samlede kapital (summen av grunnkapital og bufferfond). I beregningen av målsatt realverdi settes verdien ved utgangen av 2017 til å være summen av opprinnelig grunnkapital og de 10,3 millioner kroner som ble tilført grunnkapitalen i 2020, til sammen 6 635,9 millioner kroner. Målsatt realverdi blir dermed 6 635,9 millioner kroner tillagt den årlige økningen i den offisielle konsumprisindeksen (KPI) fra og med 2018.

Det fremgår av tabell 3.6 at faktisk verdi og målsatt realverdi ved utgangen av 2022 er henholdsvis 7 470 og 7 875 millioner kroner. Faktisk verdi er dermed 405 millioner kroner lavere enn det som kreves for å opprettholde realverdien av TKK som den var ved utgangen av 2017. Nederste del av tabellen viser realverdiens status fordelt på de tre underfondene. Det vil si underfondenes bokførte verdi ved utgangen av 2017 målt i forhold til målsatt realverdi ved utgangen av 2022 - det vil si verdien ved utgangen av 2017 tillagt veksten i KPI i årene 2018-2022 (18,7 prosent). Mindreverdien på 405 millioner kroner er i sin helhet belastet TKK, i og med at Kollektiv- og Kulturfondet uansett blir tilført faktisk KPI - og på den måten opprettholder sin realverdi.

Tabell 3.6 TKK faktiske verdi og målsatt realverdi

År	Faktisk verdi	KPI	Målsatt realverdi	Merverdi
UB 2017	6 636		6 636	0
UB 2018	6 793	3,5%	6 868	-76
UB 2019	7 108	1,4%	6 964	144
UB 2020	7 231	1,4%	7 062	170
UB 2021	7 627	5,3%	7 436	191
UB 2022	7 470	5,9%	7 875	-405

Underfond	Bokført verdi UB 2017	Målsatt verdi 2022	Bokført verdi UB 2022	Differanse
TKK	6 375	7 566	7 161	-405
Kollektivfondet	131	155	155	0,0
Kulturfondet	130	154	154	0,0
Sum	6 636	7 875	7 470	-405

3.2 Porteføljens innhold

Tabell 3.7 viser sammensetningen og verdien av TKKs portefølje UB 2022 og UB 2021.

Tabell 3.7 TKKs forvaltningskapital og samlet kapital (før årsoppgjørdisposisjoner)

TKK beholdning	31.12.2022	Andel	31.12.2021	Andel
Bankinnskudd / likviditet	377,8	5,4%	348,5	5,0%
Aksjer	1 336,3	19,1%	1 397,4	19,9%
Alternative investeringer	21,1	0,3%	19,5	0,3%
Eiendom	100,9	1,4%	100,9	1,4%

Renter, hybrid	821,2	11,7%	800,7	11,4%
Renter, senior flytende	2 169,2	31,0%	2 225,6	31,6%
Renter, senior fast	2 167,0	31,0%	2 141,0	30,4%
Forvaltningskapital	6 993,5	100,0%	7 033,7	100,0%
TrønderEnergi AS, A-aksje	355,1		451,6	
TrønderEnergi AS, C-aksje	63,1		80,3	
TrønderEnergi Vekst Holding AS	113,7			
TKP ansvarlig lån	100,0		100,0	
Samlet kapital	7 625,4		7 665,6	

Endringer i TKKs anleggsmidler

Som det fremgår av tabell 3.7 har det vært endringer i TKKs anleggsmidler i løpet av året. TKKs eierskap i TrønderEnergi-konsernet er nå inndelt i A- og C-aksjer i TrønderEnergi AS og i tillegg aksjer i TrønderEnergi Vekst Holding AS - et selskap som ble opprettet i forbindelse med konsernets omstrukturering og etablering av fornybarkonsernet Aneo AS (jf. vedtak i bystyret den 15.6.2022, PS 0130/22). TrønderEnergi Vekst Holding AS har som formål å eie halvparten av Aneo AS, der HitecVision AS eier den andre halvparten. Den bokførte verdien av TKKs samlede eierskap i TrønderEnergi er uendret fra 2021 til 2022, 531,9 millioner kroner, og tilsvarer kommunens kostpris. Det er kun verdiens fordeling på de ulike eierpostene som er endret. I sum er det med andre ord ikke bokførte verdiendringer eller kostnader / utbetalinger i forbindelse med etableringen av TrønderEnergi Vekst Holding AS og Aneo AS.

Aksjer

Ved utgangen av 2022 hadde TKK aksjeinvesteringer på 1 336,3 millioner kroner. Aksjeinvesteringene er i form av aksjefond, og fordelingen på ulike aksjefond fremgår av tabell 3.8.

Tabell 3.8. Aksjeinvesteringer. Beløp i millioner kroner.

Aksjebeholdning i TKK	Beløp	Andel
KLP Aksje Norge Indeks S	396,5	29,7%
Odin Norge A	69,5	5,2%
Sum norske aksjer	466,0	34,9%
KLP AksjeGlobal Indeks VS S	194,9	14,6%
KLP AksjeGlobal Indeks S	288,7	21,6%
Nordea Stabile Aksjer Global	186,9	14,0%
Skagen Global II	101,3	7,6%
Storebrand Gl. Multifaktor Valutasikret	88,9	6,7%
Forte Strategisk B	9,5	0,7%

Sum globale aksjer	870,2	65,1%
Sum alle aksjer	1 336,3	100,0%

I forbindelse med løpende rebalansering av aksjeandelen, ble det gjennom året netto kjøpt aksjer for 58 millioner kroner.

Det er en overvekt av globale aksjer, noe som etter kommunedirektørens oppfatning er fornuftig med hensyn på diversifisering og risikojustert avkastning. Ved utgangen av 2022 var 54 prosent av den globale aksjeporteføljen sikret i norske kroner.

Alle eksterne forvaltere i TKK legger internasjonalt anerkjente etiske prinsipper til grunn i sin forvaltning, og følger som et minimum oljefondets etiske normer. Kommunedirektørens vurdering er at all ekstern forvaltning har foregått i tråd med TKKs etiske regelverk.

Alternative investeringer

TKKs alternative investeringer er i form av en eierandel i private equity-fondet Signord IS (tidligere Viking Venture III) - noe som i praksis vil si en eierandel i teknologiselskapet Signicat AS. Eierandelen er verdsatt til 21,1 millioner kroner ved utgangen av 2022. Investeringen ble gjort i 2008. Private Equity ligger utenfor TKKs forvaltningsmandat i dag, men kommunedirektørens vurdering er at TKK bør sitte på denne eierandelen frem til fondet blir oppløst og verdiene overført til andelshaverne.

Rentebærende investeringer

Sum beholdning av rentebærende investeringer fordelt på ulike instrumenter fremgår av tabell 3.9.

Tabell 3.9. Rentebærende investeringer. Beløp i millioner kroner.

Rentebærende instrumenter	Beløp	Andel i %
Bankinnskudd	377,8	6,8%
Hybrid (fondsobligasjoner og ansvarlige lån)	821,2	14,8%
Senior, flytende rente	2 169,2	39,2%
Senior, fast rente	2 167,0	39,1%
Sum	5 535,2	100,0%

Hybride rentepapirer består av 341 og 480 millioner kroner i henholdsvis fondsobligasjoner (Tier 1) og ansvarlige lån (Tier 2).

I senior flytende rente inngår såkalte "Senior non-preferred" (Tier 3) for 933 millioner kroner. Dette er papirer som ligger mellom tradisjonelle senior og ansvarlige lån / fondsobligasjoner når det gjelder kreditors beskyttelse ved en eventuell insolvens hos låntaker.

Alle rentepapirer i porteføljene hybrid og senior flytende er verdsatt til det laveste av anskaffelsespris og markedspris (virkelig verdi). Ved utgangen av året var markedspris lavere enn anskaffelsespris.

Senior rentepapirer med fast rente er verdsatt til pålydende.

Kredittkvalitet (rating) i rentebærende investeringer

Ratingen på TKKs rentebærende investeringer varierer fra AA- til BBB- og gjennomsnittet ligger i området A- til BBB+. De fleste ratinger i sektorene bank og kraft er offisiell, men i sektoren "andre utstedere" er det tilfeller av annen type uoffisiell kredittvurdering - vanligvis en såkalt credit-score fra en eller flere investeringsbanker. Rentebærende investeringer fordelt på ratingklasser fremgår av tabell 3.10.

Tabell 3.10. Kredittkvalitet (rating) i rentebærende investeringer. Beløp i millioner kroner.

Ratingklasse	Beløp	Andel i %
AAA	0,0	0%
AA	0,0	0%
AA-	300,0	5%
A+	468,8	8%
A	580,1	10%
A-	1 245,3	22%
BBB+	1 504,1	27%
BBB	953,6	17%
BBB-	483,3	9%
Sum	5 535,2	100%

3.3 Finansreglementets investeringsrammer

Allokering aktivklasser

Tabell 3.11 viser allokeringsrammene gitt i finansreglementets punkt 4.2.2 og de faktiske vektene mellom de tre aktivklassene; aksjer, rentebærende og eiendom. Vektingen måles med basis i TKKs forvaltningskapital ved utgangen av året.

Tabell 3.11. Overordnet aktivaallokering i TKKs forvaltningskapital

Aktivaallokering	Ramme	Nøytral	Faktisk
Rentebærende	100,0%	78,0%	79,1%
Aksjer	25,0%	20,0%	19,4%
Eiendom	5,0%	2,0%	1,4%

Rentebærende investeringer - fordeling på sektor og utsteder

Finansreglementets punkt 4.2.4 setter rammer for TKKs eksponering i rentebærende investeringer innenfor angitte sektorer i forhold til forvaltningskapitalen. Som det fremgår av tabell 3.12 var posisjonene innenfor rammene.

Tabell 3.12. Rentebærende fordelt på sektor ift forvaltningskapital

Sektor rentebærende	Ramme	Faktisk
Stat / kommune	100,0 %	0,0%
Bank	70,0 %	45,9%
Kraft	30,0 %	14,7%
Andre	30,0 %	18,5%

Finansreglementets punkt 4.2.4 setter også rammer for TKKs eksponering i rentebærende investeringer på en enkelt motpart i forhold til forvaltningskapitalen. Kommunedirektøren fastsetter nærmere kredittammer for hver enkelt motpart på grunnlag av rating eller annen kredittvurdering. TKKs største eksponeringer mot motparter i de ulike sektorene fremgår av tabell 3.13. Største eksponering ved utgangen av året er i Sparebank 1 SMN med 707 millioner kroner, tilsvarende 10,1 prosent av TKKs forvaltningskapital. Sparebank 1 SMN er kommunens hovedbankforbindelse.

Tabell 3.13. Største eksponering mot en enkelt motpart, fordelt på sektor

Sektor rentebærende	Ramme	Faktisk
Norsk stat	100,0%	0,0%
Fylke / kommune	20,0%	0,0%
Bank og kredittforetak: Forvaltningskapital > 100 mrd	15,0%	10,1%
Bank og kredittforetak: Forvaltningskapital > 10 mrd	5,0%	1,4%
Kraft	10,0%	3,4%
Andre	5,0%	2,7%

Renter hybrid

Øvre ramme for hybride rentepapirer (ansvarlige lån og fondsobligasjoner) er 12 prosent av forvaltningskapitalen, og av dette kan ikke mer enn 8 prosent være fondsobligasjoner. Status ved utgangen av 2022 er en samlet andel på 11,7 prosent, herav 4,9 prosent fondsobligasjoner.

Valuta

TKK har investeringer i utenlandsk valuta uten sikring i norske kroner tilsvarende motverdien av 400 millioner kroner, noe som kan tilskrives den delen av globale aksjeinvesteringer som

ikke er valutasikret. I henhold til finansreglementets punkt 4.2.9 kan TTK ha valutaeksponering i aktivaklassen aksjer for inntil ti prosent av forvaltningskapitalen - som ved utgangen av året tilsvarer 700 millioner kroner.

3.4 Handelsmotparter

Tabell 3.14 viser hvilke motparter TTK har gjort handel med i 2022. Tabellen viser i hvilken grad motpartene er brukt, målt ved det beløpet som omfattes av kjøp og salg av rentebærende verdipapirer og andeler i aksjefond. Tabellen inkluderer ikke bevegelser på TTKs bankinnskudd.

Tabell 3.14. Fordeling av handel med motparter

Motpart	Andel av totale handler
Sparebank 1 Markets	37 %
KLP Kapitalforvaltning	33 %
DNB Markets	19 %
Nordea Markets	7 %
Danske Markets	5 %

TTKs bankinnskudd er fordelt som det fremgår av tabell 3.15.

Tabell 3.15. Bankinnskudd fordelt på bank

Motpart	Andel
Sparebank 1 SMN	99%
RørosBanken	1%

3.5 Finansiell risiko, stresstest

Stresstesten tar utgangspunkt i TTKs faktiske verdier (markedsverdi) ved utgangen av året, uavhengig av kommunale regler for verdsettelse og regnskapsføring. Testen viser tapspotensialet rent finansielt basert på kredittrisiko og bevegelser i finansmarkedene. Dette gir et bilde av det som kan anses som verste mulige utfall hvis kommunen skulle bli tvunget til å avvikle TTK og dermed måtte selge TTKs samlede aktiva under vanskelige markedsforhold.

Ved årsskiftet hadde TTKs forvaltningskapital (omløpsmidlene) en markedsverdi på 6 922 millioner kroner. Rapportert verdi er 6 994 millioner kroner. Det er med andre ord 72 millioner kroner i mindreverdier i porteføljen, noe som i all hovedsak skyldes at obligasjoner

med fast rente rapporteres til pålydende verdi - som ved utgangen av året var lavere enn markedsverdi. Denne mindreverdien vil forsterke den negative effekten når det gjelder å beregne det finansielle tapets effekt på kommunens resultatregnskap.

TKKs samlede portefølje, det vil si omløpsmidler tillagt anleggsmidler, hadde en antatt markedsverdi og rapportert verdi på henholdsvis 7 734 og 7 625 millioner kroner. Det vil si merverdier på 109 millioner kroner. Merverdien i anleggsmidlene ligger i sin helhet i aksjene i TrønderEnergi AS.

Stresstesten som benyttes er basert på stresstesten pensjonskasser og livsforsikringsselskaper bruker i sin rapportering til Finanstilsynet. Som det fremgår nedenfor er aksjer stresset med et tap på 20 prosent, noe som gir et potensial for tap på 271 millioner kroner. Eiendom blir belastet med et tap på 12 prosent. Obligasjonsporteføljen blir belastet med renterisiko, det vil si det kursfallet som oppstår ved en oppgang i rentenivået generelt på 1,5 prosentpoeng. Obligasjonsporteføljen blir i tillegg belastet spreadrisiko, det vil si det kursfallet som oppstår ved en generell økning i obligasjoners margin over referanserenten (såkalt spreadutgang). Spreadrisiko er et uttrykk for kredittrisikoen i de ulike renteplasseringene.

Testen forutsetter at aller verste utfall ikke oppstår i alle aktivaklassene samtidig. Summen av tapspotensialet i hver aktivaklasse reduseres derfor med en korrelasjonseffekt.

Tapspotensial, finansielt tap basert på markedsverdier

Tabell 3.16 viser tapspotensialet i TKKs forvaltningskapital fordelt på ulike aktiva. Ut fra testens forutsetning kan man konkludere med at største mulige tap i omløpsmidlene er 440 millioner kroner.

Tabell 3.16. Stresstest TKK omløpsmidler. Beløp i millioner kroner.

Aktiva	Beholdning	Parameter	Tap
Aksjer og alternative investeringer	1 357	20,0%	271
Eiendom	122	12,0%	15
Renter, renterisiko	5 064	1,5 %-p	90
Renter, spreadrisiko	5 064		157
Valuta	399	12,0%	48
Sum markedsrisiko			581
Fradrag for korrelasjonseffekter			-140
Samlet tapspotensial			440

I en stresstest av TKKs samlede portefølje, det vil si både omløps- og anleggsmidler, er estimatet at største mulige finansielle tap er 585 millioner kroner. Det vil si at det finansielle

tapspotensialet øker med 145 millioner kroner når anleggsmidlene inkluderes i testen, noe som i hovedsak skyldes at aksjene i TrønderEnergi AS stresses med et tap på 20 prosent.

Effekt på kommunens resultatregnskap

Tabell 3.17 skisserer konsekvensen for kommunens regnskapsresultat hvis ovennevnte finansielle tap i forvaltningskapitalen skulle bli en realitet. Regnestykket legger TKKs budsjett for 2023 til grunn, det vil si avkastning og kostnader på henholdsvis 321 og 4 millioner kroner. Budsjettert avsetning til kommunens disposisjonsfond (utbytte) og avsetning til TKKs bufferfond (bevaring av realverdi) er henholdsvis 33 og 284 millioner kroner. Omløpsporteføljens mindreverdier på 72 millioner kroner øker tapet i kommunens resultatregnskap, fra 440 til i underkant av 513 millioner kroner.

Dersom TKK i løpet av året får et tap på 513 millioner kroner av forvaltningskapitalen, gir det et resultat etter driftskostnader på minus 517 millioner kroner, 833 millioner kroner under budsjett - noe som gir en tilsvarende svekkelse i kommunens netto driftsresultat.

Lenger ned i resultatregnskapet vil den budsjetterte avsetningen på 33 millioner kroner fra TKKs bufferfond til kommunens disposisjonsfond strykes. Det samme gjelder avsetningen til TKKs bufferfond på 284 millioner kroner.

Dette betyr at tapet i TKK gir et regnskapsmessig merforbruk på 517 millioner kroner. Det vil si TKKs rapporterte nominelle avkastning fratrukket kostnader. Dette må dekkes inn, først med strykninger, og deretter med bruk av disposisjonsfond - som i dette tilfellet blir TKKs bufferfond.

Av tabellen fremgår det også at TKKs realverdi i dette tilfellet faller med rundt 800 millioner kroner, det vil si summen av TKKs negative resultat på 517 millioner kroner og KPI-avsetningen til TKKs bufferfond på 284 millioner kroner som ble strøket.

Tabell 3.17. Effekt på kommunens resultatregnskap og TKKs realverdi

	Regnskap	Budsjett	Avvik
Stresstestens beregnede tapspotensial i TKKs omløpsmidler	-440		
Ikke rapporterte mer- eller mindreverdier i TKKs omløpsmidler	-72		
TKK rapportert nominell avkastning	-513	321	-833
TKK driftskostnader	-4	-4	0
TKKs netto driftsresultat i regnskapet	-517	317	-833
Avsetning til disposisjonsfond, til realinvesteringer (strykes)	0	-33	33
Avsetning til TKKs bufferfond, KPI avsetning (strykes)	0	-284	284
Regnskapsmessig mer- / mindreforbruk	-517	0	-517

Inndekning, bruk av disposisjonsfond (TKKs bufferfond)	517	0	517
Årsresultat	0	0	0

Manglende avsetning til bevaring av TKKs realverdi (KPI)	-284
Inndekning av merforbruk (belastes TKKs bufferfond)	-517
Sum, endring TKKs realverdi	-800

4 Gjeld

Ved utgangen av 2022 er samlede innlån 20,8 milliarder kroner. Kommunens lån til investeringsformål utgjør 18 milliarder kroner.

Gjennomsnittlig rente på investeringslån økte fra 1,69 prosent til 3,25 prosent i løpet av 2022. Gjennomsnittlig rente for året var 2,33 prosent. Andelen fastrentelån ved utgangen av 2022 er 47,8 prosent.

4.1 Låneporteføljens sammensetning

Innlån

Tabell 4.1 viser sammensetningen av kommunens innlån.

Tabell 4.1 Fordeling av lånegjeld til investeringsformål og videre utlån.

Låneformål	31.12.2022	31.12.2021
Totale innlån	21 084	20 765
- Innlån startlån til videre utlån	2 897	2 471
- Innlån til videre utlån Pirbadet	180	198
- Innlån til videre utlån Helseplattformen	239	138
Lån til investeringsformål	17 767	17 958
Herav:		
Lån tilknyttet VARFS	4 379	4 230
Lån med rentekompensasjon fra staten	826	904
Lån tilknyttet utleie av boliger	844	801
Lån med ekstern finansiering	6 049	5 931
Lån som finansieres av bykassen	11 718	12 027

Investeringslån

Lån til investeringsformål er 17 767 millioner kroner, en nedgang på 191 millioner kroner i løpet av året. Nye låneopptak knyttet til kommunens investeringer i 2022 var på 875 millioner kroner. Den reviderte lånerammen for 2022 var på inntil 1 202 millioner kroner.

Lån til investeringsformål fordeles mellom lån til eksternt finansierte investeringer på 6 049 millioner kroner, og lån til investeringer som belaster bykassen på 11 718 millioner kroner. Lån til eksterntfinansierte investeringer er knyttet til vann, avløp, renovasjon, feiing og slam (VARFS), lån med rentekompensasjon fra staten og lån som er finansiert av boliger med husleieinntekt.

Videre utlån – startlån

Startlån er lån til boligformål hvor låntakerne betaler avdrag og renter som skal dekke kommunens innlånskostnader. I 2022 ble det lånt inn 500 millioner kroner, mens det ble lånt ut 539 millioner kroner. Kommunen har per 31.12.2022 samlede innlån på 2 897 millioner kroner og utlån på 2 678 millioner kroner.

Videre utlån – investeringslån

Andre videre utlån er lån til Stiftelsen Trondheim pirbad og Helseplattformen AS. Ved utgangen av året er videre utlån på 420 millioner kroner.

Tabell 4.2 Videre utlån - investeringer. Tall i millioner kroner

Låntaker	31.12.2022	31.12.2021
Stiftelsen Trondheim pirbad, flytende lån	54	57
Stiftelsen Trondheim pirbad, lån med fast rente	126	133
Helseplattformen AS, investering	239	138
Sum utlån	420	328

Lånekilder

Tabell 4.3 viser kommunens lånekilder. Fordelingen er noe endret fra 2022. Spesielt kan man merke seg at Kommunalbanken har sluttet å delta i markedet for sertifikatlån, og at KLP har en fallende andel.

Tabell 4.3. Sammensetning av samlede innlån. Tall i millioner kroner og prosent

Type lån	31.12.2022		31.12.2021	
	Beløp	Prosent	Beløp	Prosent
Husbankens startlån	2 897	13,7%	2 471	11,9%
KLP	2 566	12,2%	3 359	16,2%
Kommunalbanken	7 827	37,1%	7 381	35,5%
Kommunalbanken (sertifikatlån)	0	0,0%	650	3,1%
Obligasjonslån	5 500	26,1%	5 500	26,5%
Sertifikatlån	2 293	10,9%	1 404	6,8%
Sum innlån	21 084	100,0%	20 765	100,0%

Per 31. desember 2022 har kommunen seks sertifikatlån på til sammen 2 293 millioner kroner, inkludert lån til videreutlån. Dette er en økning fra 2021 med rundt 239 millioner.

Utvikling i samlede innlån

Tabell 4.4 viser utviklingen i samlede innlån de siste fem årene.

Tabell 4.4. Utvikling i kommunens innlån. Tall i millioner kroner

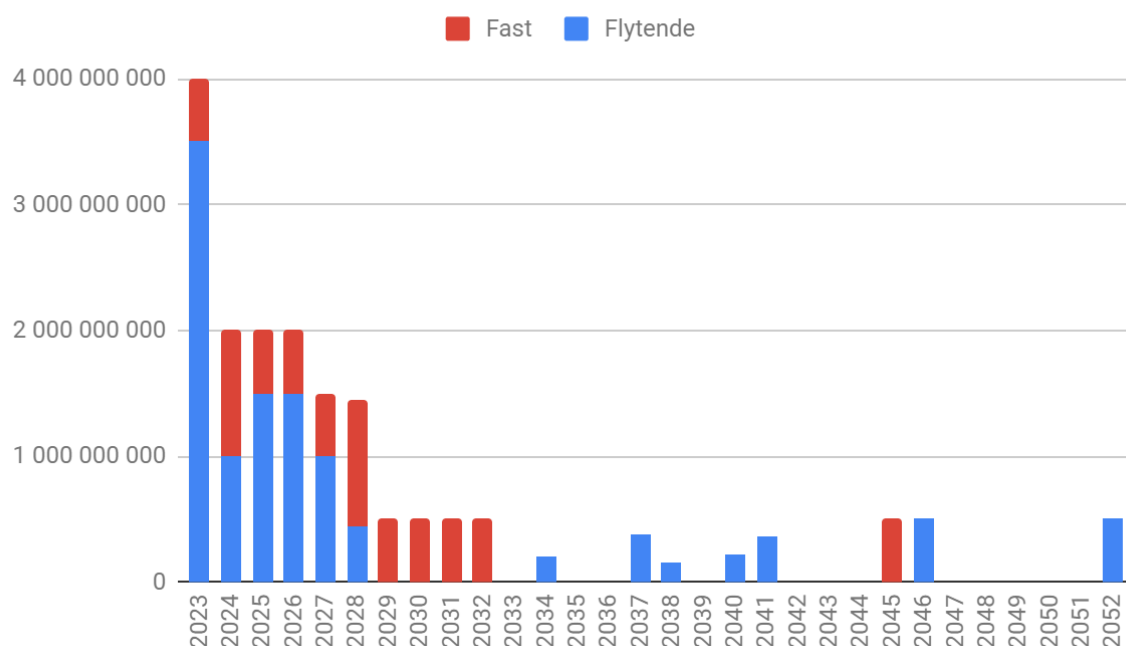
Låneformål	2018	2019	2020	2021	2022
Lån til investeringsformål	14 682	15 969	17 228	17 958	17 767
Videre utlån - startlån	1 615	1 792	2 086	2 471	2 897
Videre utlån - investeringslån	229	240	273	336	420
Sum innlån	16 526	18 001	19 587	20 765	21 084

Kommunens innlån økte med drøye 300 millioner i 2022. Investeringslån ble redusert med 191 millioner kroner, videre utlån til startlån økte med 426 millioner kroner, mens innlån til andre videre utlån er økt med 84 millioner kroner.

Låneforfall og renteregulering

Figur 4.1 viser årlige forfall på kommunens lån. I perioden 2024 - 2028 er det årlige forfall på mellom 1 450 og 2 000 millioner kroner. Bruk av sertifikatlån gjør at forfall i 2023 er høyere enn andre år, på 4 000 millioner kroner. Låneforfallene fordeles ellers så jevnt som mulig.

Låneforfall

Note: Fastrentelånet med forfall i 2045 har utløp av fastrenteavtale i 2025.

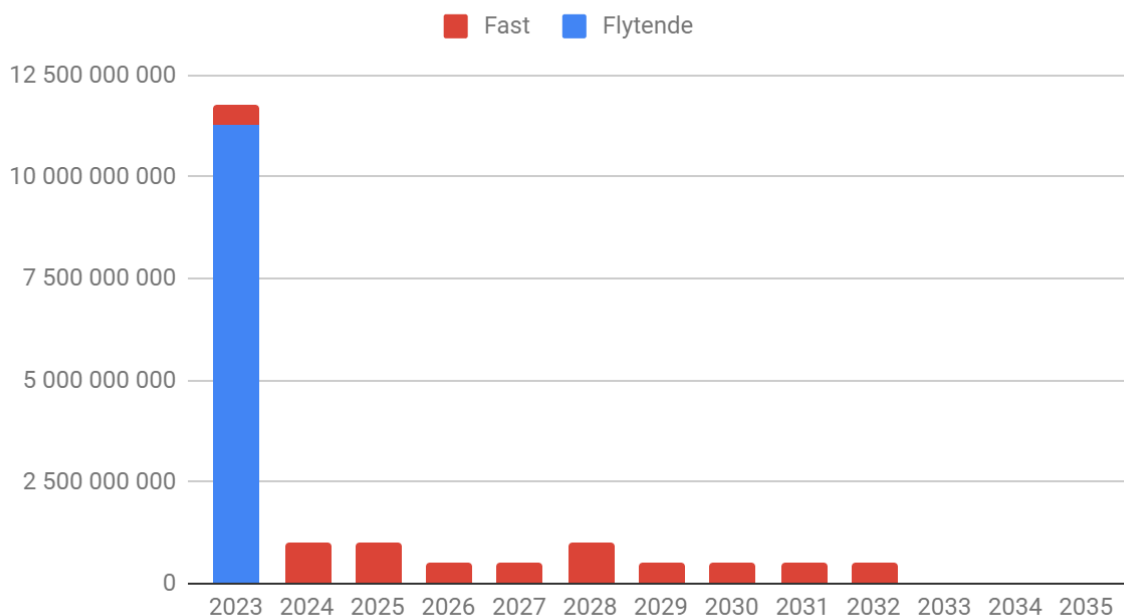
Figur 4.1 Låneforfall per år 2023-2052.

Som figuren viser er det høyere låneforfall de første seks årene enn senere i perioden. Dette skyldes at etterspørselen etter flytende lån i obligasjonsmarkedet er sterkt avtakende på løpetider lengre enn fem år.

Kommunen har lån med 15-30 års løpetid som bidrar til god spredning på låneforfallene i porteføljen. Dette er lange gjeldsbrevslån i Kommunalbanken og KLP.

Figur 4.2 viser at lån for i underkant av 12 milliarder kroner rentereguleres i 2023. Av dette er 11,3 milliarder kroner lån med flytende rente og det resterende er et lån som har fastrenteforfall i 2023. De røde søylene viser når lån med fast rente har renteregulering. Årlige rentereguleringer ligger mellom 500 og 1 000 millioner kroner. Det tas hensyn til denne profilen når nye fastrentelån tas opp.

Renteregulering

Figur 4.2 Rentereguleringer fordelt per år 2023-2032

4.2 Rentebetingelser og rentebinding

Gjennomsnittlig rente på investeringslån i 2022 var 2,33 prosent, 1,69 prosent ved inngangen til året og 3,25 prosent ved utgangen av året. Forfall på et fastrentelån med høy rente har gitt en reduksjon i gjennomsnittlig fastrente med 0,19 prosentpoeng, mens de flytende rentene er opp fra 1,08 til 3,71 prosent.

Tabell 4.5 Gjennomsnittlig rente på investeringslån. Prosent

	31.12.2022	31.12.2021
Lån med fast rente	2,47%	2,66%
Lån med flytende rente	3,71%	1,08%
Alle lån til investeringsformål	3,25%	1,69%

Rentebinding og renteeksponering investeringslån

Ved vurdering av netto renteeksponering i kommunens investeringslån må det tas hensyn til at en del av lånene genererer både kostnader og inntekter som varierer med rentenivået. Dette gjelder først og fremst lån knyttet til VARFS-området og lån som gir rentekompensasjon fra staten. De renteavhengige inntektene varierer med henholdsvis rullerende fem-års swaprente og Husbankens flytende rente. De to områdene utgjør ved årsskiftet et lånevolum på 5 206 millioner kroner. Det tilsier at et tilsvarende volum av investeringslånene bør ha en rentekostnad som i størst mulig grad svinger i takt med renteinntekten fra disse områdene. Kommunedirektøren velger å ta opp disse lånene til flytende rente. På den måten reduseres kommunens renterisiko. Investeringslån med renterisiko reduseres da til 12 562 millioner kroner.

Investeringslån med fastrente lenger enn ett år er samlet på 6 000 millioner kroner. Dette gir en fastrenteandel på 47,8 prosent.

Tabell 4.6 og tabell 4.7 beskriver hvordan fastrenteandelen beregnes.

Tabell 4.6 Lån hvor rentebinding skal vurderes. Tall i millioner

Lånetype	31.12.2022
Lån til investeringsformål	17 767
- Lån til VARFS-formål	4 379
- Lån med rentekompensasjon fra staten	826
Lån hvor rentebinding skal vurderes	12 562

Tabell 4.7 Beregning av fastrenteandel. Tall i millioner

	31.12.2022
Lån hvor rentebinding skal vurderes	12 562
Lån med fastrente lenger enn ett år	6 000
Fastrenteandel	47,8%

Det er relevant å vurdere hvor utsatt kommunens samlede økonomi er for en endring i det generelle rentenivået. Da må det tas hensyn til renteinntekter i bykassens likviditet og i TKKs plasseringer med flytende rente. Her varierer volumet, men ved årsskiftet utgjorde dette plasseringer for 5 456 millioner kroner. Lån med flytende rente utgjorde på samme tidspunkt 6 562 millioner kroner. Det vil si at kommunen har netto eksponering mot flytende rente på 1 106 millioner kroner. En økning i markedsrenten på ett prosentpoeng ville dermed gitt en årlig kostnadsøkning for kommunen på snaut 11,1 millioner kroner, noe som etter kommunedirektørens vurdering er en håndterbar renterisiko.

Kommunens samlede renterisiko er beregnet uten at det tas hensyn til den effekten en eventuell renteøkning har på kommunens husleieinntekter og pensjonskostnader. Husleieinntektene øker gradvis over tre år når rentenivået øker. Forventet avkastning på pensjonskassens midler øker også når renten øker, noe som igjen reduserer kommunens pensjonskostnader. Motsatt vil et rentefall gi reduserte rentekostnader på lån, reduserte inntekter fra renteavhengige områder og en forventning om økte kostnader til pensjon.

Rentederivater

Trondheim kommune har per 31.12.2022 ingen rentederivater, etter at de to (foreløpig) siste rentebytteavtalene utløp i juni 2022.

4.3 Kapitalkostnader

Lån til investeringsformål

Kapitalkostnadene er summen av betalte renter og avdrag. Tabell 4.8 viser utviklingen i disse kostnadene de fem siste årene.

Regnskapsførte avdrag på investeringslån er 1064,7 millioner kroner i 2022. Opprinnelig budsjetterte kommunedirektøren med ordinære avdrag på 622 millioner kroner, som tilsvarer en gjennomsnittlig avdragstid på 29 år, og i tillegg øvrige avdrag på 293 millioner kroner. Mot slutten av året ble ekstraordinær skatteinngang delvis brukt til å øke budsjetterte øvrige avdrag med 150 millioner kroner. Betalte avdrag på 1064,7 millioner kroner tilsvarer en gjennomsnittlig nedbetalingstid på 16,7 år.

Rentekostnadene ble 409 millioner kroner. Budsjetterte rentekostnader var 390 millioner

kroner. Avviket på 19 millioner kroner skyldes en betydelig høyere gjennomsnittlig rente enn budsjettert, dempet av et lavere lånevolum enn forutsatt.

Tabell 4.8 Kapitalutgifter knyttet til investeringslån. Tall i millioner

	2018	2019	2020	2021	2022
Renter	326	372	340	282	409
Avdrag	562	714	796	927	1 065
Sum kapitalutgifter	888	1 085	1 136	1 209	1 474

Minimumsavdrag

Investeringslån skal avdras årlig, og avdragene skal minst tilsvare størrelsen på kommunens avskrivninger i regnskapsåret, justert for kommunens grad av lånefinansiering av avskrivbare anleggsmidler ved regnskapsårets begynnelse (Kommuneloven, § 14-18).

Avdrag på lånegjeld til investeringsformål - minimumsavdrag:

Beregningsforutsetninger for minimumsavdrag (bokførte verdier mill kr)	
Langsiktig gjeld, investeringer	17 957
Årets avskrivninger	943
Avskrivbare anleggsmidler	26 977

Beregning av minimumsavdrag

Årets avskrivninger * (Gjeld investeringslån / avskrivbare anleggsmidler)

Beregnet minimumsavdrag	628
Vektet levetid	28,61
Gjennomsnittlig avskrivning %	3,5%
Betalte avdrag	1064,7

Tallene gir en vektet levetid på avskrivbare anleggsmidler på **28,6 år** ($26977/943 = 28,6$). Beregnet minimumsavdraget gir samme beregnede avdragstid på 28,6 år for investeringslån ($17957/628 = 28,6$), slik at eiendeler og gjeld reduseres i samme forhold etter forutsetningene.

Tabell 4.9 Minimumsavdrag målt mot faktisk avdragsbetaling - historikk. Tall i millioner

År	Beregnet minsteavdrag	Faktisk betalt avdrag	Betalt avdrag ut over minsteavdrag
2019	471	714	243
2020	589	796	207
2021	593	927	334
2022	628	1065	437

Bakgrunnen for de betydelige avdragsbetalingene ut over beregnet minsteavdrag, er kommunens vedtatte handlingsregel for kapitalutgifter. Denne sier at renter og avdrag skal utgjøre 8% av frie disponible inntekter. Ved et lavt rentenivå gjør dette at de øvrige avdragsbetalingene blir relativt store.

Startlånsordningen

Kapitalutgiftene til startlån fremgår av tabell 4.10. Låntakerne betaler renter og avdrag som kommunen benytter til å betjene innlånene knyttet til ordningen.

I 2022 var rentekostnaden for kommunen 43 millioner kroner, mens renteinntekten var 46,1 millioner kroner. Avviket skyldes delvis at låntakerne betaler en margin på 0,25 prosentpoeng til dekning av kommunens administrasjonskostnader med ordningen, men også at det gjennom året har vært til dels større fastrenteandel på utlån enn innlån.

Betalte avdrag var 74 millioner kroner, mens mottatte avdrag var 194 millioner kroner. Differansen skyldes hovedsakelig innbetaling av ekstraordinære avdrag fra låntakere, og disse midlene lånes ut til nye låntakere på et senere tidspunkt.

Tabell 4.10 Kapitalutgifter startlån. Tall i millioner

	2018	2019	2020	2021	2022
Renter	26	32	40	27	43
Avdrag	162	123	114	65	74
Sum kapitalutgifter	188	154	154	92	117

Videre utlån til andres investeringer

Renteutgiftene knyttet til videre utlån var 8,1 millioner kroner, mot budsjettert 4,1 millioner kroner. Differansen skyldes en betydelig renteøkning på korte innlån som finansierer utlånene. Renteinntekten var 4,4 millioner kroner, mot budsjettert 4,8 millioner kroner.

Mottatte avdrag var 10,4 millioner kroner, og betalte avdrag var 18,2 millioner kroner.

Differansen ble finansiert ved bruk av en avsetning fra 2021.

4.4 Status i henhold til krav i finansreglementet

Kommunedirektøren mener at gjeldsforvaltningen utøves i henhold til kravene i finansreglementet.

I finansreglementet er det definert krav om minimum rentebinding på en tredjedel av netto lånegjeld. Netto lånegjeld defineres som kommunens gjeld til investeringsformål, fratrukket VARFS-lån og lån med rentekompensasjon fra staten. Andelen lån med fast rente er ved årsskiftet 48 prosent. Finansreglementets krav om minimum 33 prosent fastrente er dermed oppfylt.

Hvert enkelt lån skal ikke utgjøre mer enn ti prosent av alle investeringslån. På finansieringstidspunktet er hovedsakelig hvert enkelt lån normalt 500 millioner kroner. Største enkeltlån er 500 millioner kroner, som utgjør 2,8 prosent av investeringslånene. Finansreglementets krav er dermed oppfylt.

Lån med hovedstolsforfall innen ett enkelt kalenderår skal maksimalt utgjøre 30 prosent av investeringslånene. Ved utgangen av 2022 er det forfall for 4 000 millioner kroner de neste 12 måneder. Dette utgjør 22,5 prosent av alle investeringslån, og finansreglementets krav er oppfylt. Det er god spredning på låneforfall, slik figur 4.1 viser. Refinansieringsrisikoen i porteføljen anses derfor som moderat.

Tabell 4.11. Rapportering i henhold til finansreglementet.

Finansreglementets bestemmelser	Krav	Status	Avvik
Rentebindingsandel	Minimum $\frac{1}{3}$ av netto rentebærende gjeld	48%	Nei
Refinansieringsandel ett år fram i tid	Maksimum 30 prosent av låneporteføljen	23%	Nei
Størrelse på største innlån	Maksimum 10 prosent av låneporteføljen	2,8%	Nei
Bruk av derivater	Kun anvendelse på underliggende gjeld	Ja	Nei
Låneforfall	Jevn forfallsstruktur	Ja	Nei
Lån	Kan kun ta opp lån i norske kroner	Ja	Nei

4.5 Utviklingen i rentemarkedet

Figur 4.3 viser utviklingen for 2022 i flytende rente (tre måneders nibar i blått) og fem års fastrente (i oransje). Året bar preg av usikkerhet, og både krigen i Ukraina og inflasjon trakk først de lange rentene opp, før de korte økte når sentralbanken begynte å øke styringsrenten. Mot slutten av året falt de lange rentene og vi fikk en fallende til flat rentekurve, som tydet på at markedet mente rentetoppen var nær og at rentene skulle falle fremover.

Figur 4.3 Utvikling i markedsrenter fra 1.1.2022 til 31.12.2022

